

El diàleg possible

1. ¿Veu dividida la ciutat pel que fa al fet nacional? ¿En quins grups?
2. ¿És pot arribar a un acord mínim per facilitar la convivència?
3. ¿Què hauria de cedir cada grup?

Aquestes són les preguntes. Entre els protagonistes, sobretot, buits institucionals, provocats per dies de festa. Vindrà, però, una segona tongada.

F. Nicolàs/A. Robles/E. Sòria

Josep Guia. Del comitè executiu del PSAN i membre de l'MDT.

1. En una nació ocupada i, més encara, en les ciutats perifèriques d'aquesta nació, siga a València o a Perpinyà, hi ha d'haver forçosament una divisió entre els que actuen en nom de la nació opressora (Espanya o França) i els qui ens reclamem fidels a la nació oprimida (Catalunya). A Pamplona, La Corunya, Santa Cruz de Tenerife o Belfast, trobem la mateixa divisió bàsica, i no perquè arrosseguem l'ocupació de fa molts anys deixa de ser ocupació.

2. Entre la població autòctona hi ha sectors botiflers a consciència (col·laboracionistes dels ocupants), junt amb d'altres que s'han espanyolitzat lingüísticament i nacionalment per la força del corrent dominant de l'estat (capitalista) espanyol, però que no se'ls pot ni se'ls ha de conceptuar com els primers. L'entesa amb aquests darrers sectors, com també amb els immigrants respectuosos de la nostra nació, és possible i desitjable, sobre la base d'una València culta, solidària, sense ofrenes i en procés de recuperació de l'idioma propi.

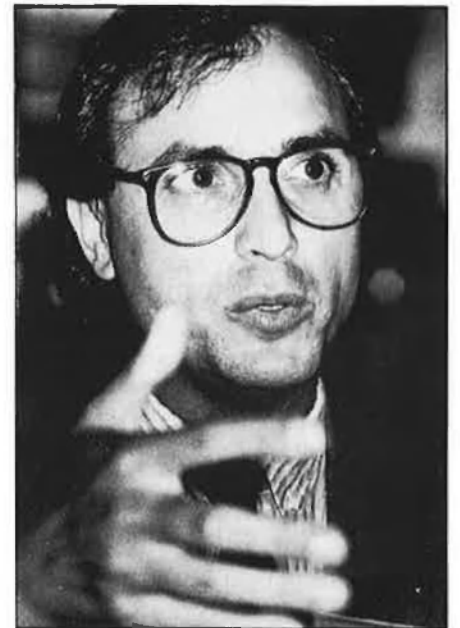
3. És difícil —i potser inútil— demanar als ocupants i als botiflers militants que respecten, si més no, el nostre dret d'expressió i la nostra expressió en català, de la mateixa manera que nosaltres suportem de fa temps les seues expressions espanyoles i en espanyol. Aquesta és una condició necessària per a un mínim de convivència. Altrament, nosaltres estem per «no deixar cap agressió sense resposta».

Salvador Barber, director de *Hoja del Lunes*, de València.

1. Jo crec que, realment, la societat valenciana no està dividida. La immensa majoria dels seus habitants tenen un tarannà democràtic, mentre que persisteixen dues minories, cada vegada més reduïdes, dos grups radicals que, de fet, són una anècdota, i que es concentren a tractar d'obstaculitzar les terceres vies. Aquests grups, òbviament, són els «blaveros» radicals i els «catalanistes» radicals, crec que tan «ties maries» els uns com els altres. Al cap i a la fi, si es quantifiquen els incidents i les persones que els provoquen, aquests són molt pocs. La majoria de la societat valenciana ja ha superat els enfrontaments nacionals per la via democràtica, a les urnes, que és on s'han de solucionar. S'han superat ja la guerra dels símbols, els problemes de la llengua, que ja s'està ensenyant a les escoles, i normalitzant-se'n l'ús... I mira, els que no hi estiguen d'acord que vagen a les urnes, que guanyen unes eleccions. Professionalment, pense que és un tema que no mereix ni un editorial.

2. Crec que és absolutament necessari arribar a un acord de diàleg, però ja se sap que el problema és minoritari i el diàleg entre minories radicals sempre es difícil. De fet, en els últims temps han eixit, pels sectors civilitzats i democràtics de cadascun dels sectors, dues propostes que considere extremadament positives per encetar un diàleg. Són, és clar, el llibre de Damià Mollà i Eduard Mira, d'una banda, i, de l'altra, la proposta de Paco Domingo de fer una Coalició Valenciana el més àmplia possible. Són molts els que, mantenint posicions clares i controvertides, opten pel diàleg i la democràcia, dins de les dues tendències. Aquests no són, òbviament, els radicals als quals em referia.

3. Jo no demanaria més que civis-

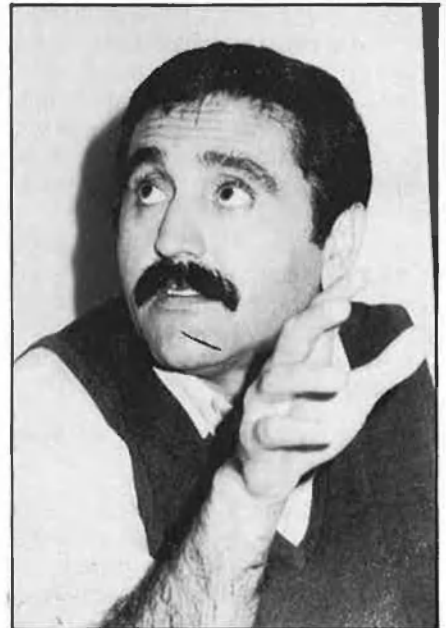
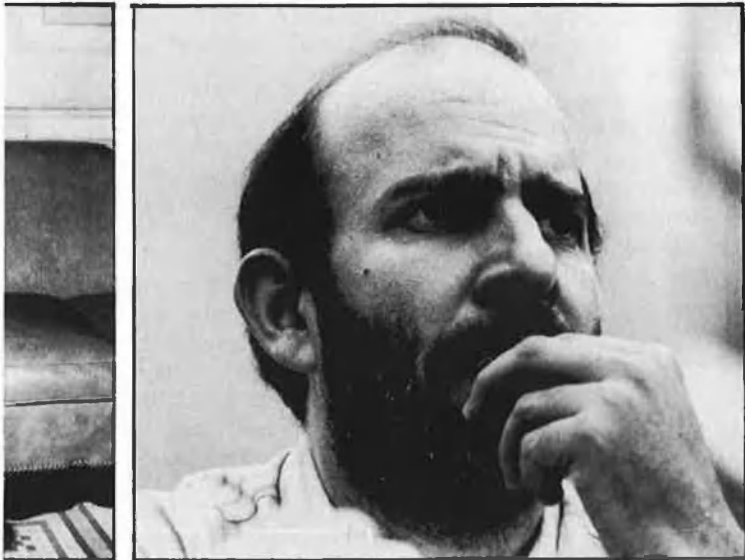
Dalt, Salvador Barber. Baix, Vicent Soler.

me, que permet raonar, dialogar i dissenyar. Que en una societat democràtica les qüestions es dirimesquen a colps em pareix una barbaritat.

Xavier Casp. President de l'Acadèmia de Cultura Valenciana.

1. Pense que sí, que per desgràcia està dividida, i no puc detallar-ho tant com caldria. En el fons, la divisió està entre els que obeeixen la idea dels Països Catalans i un altre grup que és anticatalanista perquè és espanyolista, i no dic espanyol, sinó espanyolista. No puc dir-ne noms, perquè tampoc no sé qui són els capdavanters, de cada grup, no sé com es diuen.

2. Sí que és possible, però serà cosa de molts anys, perquè, la confusió, la porten ja de fa molts anys. Els punts per a arribar a tal acord serien: el primer, pensar que els valencians

Dalt, Josep Guia, i Vicente González Lizondo. Baix, Doro Balaguer, Xavier Casp i Eliseu Climent.

som valencians i no una altra cosa; el segon, pensar que la llengua valenciana és una llengua pròpia i diferenciada de qualsevol altra; i el tercer, fer una història de València que siga certa, i sense tendències de cap classe. Haurien de fer-la únicament els historiadors que tinguen la suficient categoria per a no buscar en la història el que volen sinó el que la història dóna. A partir d'aquests fonaments, no hi ha dubte que s'arribaria a un acord.

3. No es tracta de cedir, sinó de buscar el que és cert i no pensar en el que és veritat, perquè no es tracta en això de veritats, sinó de certituds. La veritat única no existeix, tots en tenim trossos. Només la ciència i l'estudi donen coses certes. La veritat és superior. El que no s'ha de tenir en aquestes qüestions és una passió desenfrenada, ha d'intervenir la serenitat per a

portar la passió natural pels camins de la raó. I la responsabilitat que no haja estat així. ve des de fa més de 150 anys, és una història política. Però no diré més, que cadascú interprete el que vulga.

El que es necessita és voler ser valencià, saber-se valencians, i saber ser-ho. Com, ja és una qüestió personal. Crec que si tots, de tots els bàndols, se senten valencians, això ja és molt.

Pedro Zamora. Regidor de l'Ajuntament de València pel PCPV.

Jo veig les coses d'una altra manera. Crec que es tracta de creure's o no el funcionament democràtic de la societat, i pense que el més negatiu de les etapes de tensió que hem viscut i del seu possible reviscolament no són les diferències ideològiques entre sec-

tors socials, sinó el fet que hi ha persones intolerants, la falta de tolerància en tots dos bàndols. Pense que la societat valenciana, la ciutat de València, no està dividida, sinó que hi ha persones intolerants amb posicions contraposades, i estic segur que la forma de superar-ho és mitjançant la tolerància, a través d'un funcionament normal en democràcia, amb les normes del joc democràtic.

Francisco Domingo. Líder de Coalición Valenciana i dirigent de València-2000.

1. La ciutat de València, la seua societat, més que dividida està incommunicada. Crec que un i altre sector, en el fons, volen el mateix, busquen el mateix —la identitat pròpia— però no acaben de trobar els gestos, les paraules, per a trobar-se. El debat, o la

incomunicació, està entre el concepte que el nacionalisme valencià ha de ser conduït per un paràmetre més ampli, que és el cultural i el polític, i els que creuen que la realitat valenciana és una, i cal conduir-la per un camí propi. Jo crec que caldria deixar de banda les qüestions que ens divideixen, i buscar la pròpia identitat política. Això és bàsic, i potser faria falta una investigació a fons dels fets i les interpretacions de tipus cultural que ens separen, i veure quines manipulacions hi ha hagut pels dos bàndols. La paraula clau, en això, és «bona voluntat».

2. Una de les solucions que propose és que representants dels dos sectors es reunisquen una vegada al més, amb un clima de distensió, i que dialoguen. No sé dir ara quins haurien de ser els participants, em fa igual que siguin grups polítics, o personalitats... el que importa és la honestedat, i tenir molt clar que la raó no és tan sols d'un grup, sinó que tothom té les seues raons. Així creariem un altre clima.

3. El diàleg és possible. Pel que fa a mi, estic obert a parlar. I estic segur que hi ha una voluntat de dialogar per les dues bandes. Caldria desdramatitzar-ho tot, despersonalitzar, desmitificar-nos.

Isidor Balaguer, dirigent d'Unitat del Poble Valencià.

1. Crec que «dividida» no és la paraula. Jo ho expressaria dient que hi ha un conflicte, el conflicte nacional, no reduït tan sols a la ciutat de València, però que en aquesta, com passa sempre a les ciutats, es reflecteix amb més força. Els bàndols del conflicte, o els participants, són un sector d'opinió nacionalista, minoritari i diversificat, amb picabaralles marginalistes, un amplíssim sector social desinteressat del tema, per una manca evident de mecanismes conscienciadors, i l'activisme de la dreta reaccionària, que ací pren formes «blaveres», amb uns resultats polítics tan mínims com els que trau la dreta reaccionària en qualsevol altre lloc, però amb efectes paralitzadors en la qüestió nacional.

2. Jo no crec en «pacificacions» en aquest tipus de conflicte, però penso que amb una política democràtica conseqüent i racional que no es deixàs influir per la ignorància i el populisme, es podria reconduir el debat necessari. Ja ho dic, més que de pacificació, es tracta de debat, però sense deixar-se esglaïar, un debat cívic. Pe-

rò ara em pareix poc probable, perquè les institucions que podrien llançar aquest debat endavant —la Generalitat, per exemple— es troben molt còmodes amb l'actual situació.

3. ¿Cal cedir encara més? Estic convençut que una part important del conflicte es degut precisament a les concessions fetes en el tema nacional. Ja no se'ls pot cedir més; ara aquest ja és un tema difícil d'arreglar.

Damià Mollà, sociòleg i autor «de impura nationae».

1. Jo crec que el dia vint la ciutat de València va ser envaïda, però no precisament per catalans o mallorquins, com hi ha qui ha dit, sinó per gent de les comarques valencianoparlants. Aleshores ens trobem amb un problema greu, perquè la gent de les comarques ha vingut a defensar la seua llengua en la que consideren la seua capital, i importants sectors d'aquesta ciutat els han rebutjats, ho han trobat indigerible, això. Això, si més no, ens recorda que aquest país no està vertebrat, que la ciutat i el país profund s'ignoren, quan no s'enfronten. Quant als grups més clarament antagònics, podríem dir que n'hi ha dos, uns que consideren el País Valencià com una regió d'Espanya i d'altres com una regió de Catalunya, amb els matisos que calga. El seu enfrontament condueix, i ho veiem a cada pas, a l'esterilitat. Aquest enfrontament només ha produït una enorme frustració col·lectiva.

2. Suppose que sí. De fet, el meu llibre prova de posar les bases per arribar a aquests acords. No repetiré ara el que intente explicar amb un bon grapat de planes.

3. El que cal és que els representants de tots aquells partits polítics que es diuen valencians s'asseguen a taula i, amb tranquil·litat, intenten fer un llistat dels problemes que, per exemple, la manifestació del dia 20 posa en evidència: el problema lingüístic, ¿què volem fer els valencians amb la nostra llengua?, la incomunicació entre ciutat i comarques, l'abisme entre elits polítiques, intel·lectuals i econòmiques, el sucursalisme respecte a Madrid, i podria dir-ne mil, de problemes. El fet d'asseure's i començar a discutir-los distesament seria ja un gran pas endavant. Quant a concessions concretes, molta gent exigiria que, a la fi, no hi hagués ni vencedors ni vençuts, ni oficines impartidores de perdó.

Vicente González Lizondo. President provincial d'Unió Valenciana.

1. No crec que la ciutat de València estiga dividida en sectors. Sí que veig un reduït grup de persones, amb plantejaments catalanistes, que no entenen el que és aquesta terra i es troben fora de joc perquè no estan en l'hàbitat adequat.

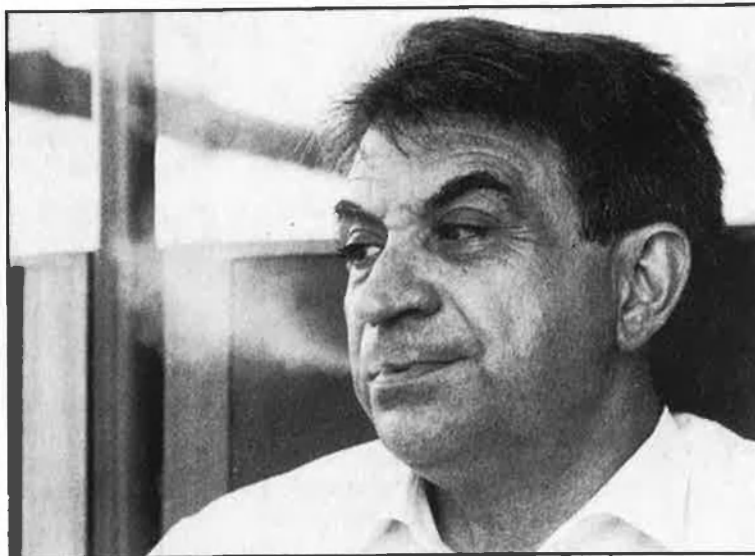
2. Entre tots ens estem entenent. En concret, no tinc cap inconvenient a parlar amb el grup catalanista si el principi que els mou és la independència política, cultural i territorial de València, amb lligams dins d'Espanya. Els que creguen en la via integral valenciana no tindran cap problema amb nosaltres.

3. Com he dit abans, partesc de la idea que a València no hi ha dos bàndols enfrontats. Hi ha un grup catalanista equivocant en els seus plantejaments. Jo, com a valencià, l'única cosa que puc dir és que, dins de tal grup catalanista, conviuen persones enganyades, equivocades, de bona fe, amb els quals i en el moment que vulguen no tinc cap inconvenient a seure'm i parlar, però, insistesc i repetesc, el fet integral valencià, el ser valencià, és l'única cosa que ha de primar. (Nota del setmanari: Vicente González Lizondo, ens ha fet constar que ell, evidentment, no assumeix en cap moment la nostra versió escrita de les seues declaracions en valencià.)

Vicent Ventura, escriptor i periodista.

1. Hi ha dos bàndols: els nacionalistes i els que no ho són, i, òbviament, entre els primers no incloc els «blaveros», que no són més, com a molt, que regionalistes, que no arriben ni a autonomistes. Ací hi ha una guerra entre nacionalistes i no nacionalistes, i prou. Perquè també podria haver-hi dues maneres d'entendre el nacionalisme, des de l'esquerra o des de la dreta, però això ací no passa, perquè no hi ha nacionalisme de dreta.

2. No sé si hi ha possibilitat d'arribar a un acord entre nacionalistes i no nacionalistes. Passa a vegades que perd la raó i guanya la majoria, que no la té. La política, els parlaments, funcionen així. I, en aquest cas, els nacionalistes haurien de seguir treballant, com sempre fins ara, a poc a poc... Un principi d'acord podria ser un estatut d'autonomia més obert, i no tancat a la possibilitat federal o a l'autodeterminació. El fet, però, és que no es pot excloure la racionalitat, no es pot acabar acceptant, per tal

Damià Molia i Francisco Domingo.

d'arribar a un acord, que valencià no és català, ni tan sols es pot acceptar l'ambigüitat de no dir-ho.

3. Jo demanaria a tots dos bàndols que cediren la visceralitat i jugaren net amb la democràcia, amb la racionalitat.

Vicent Soler, Conseller d'Administració Pública de la Generalitat valenciana.

1. Evidentment ho està. Hi ha una majoria d'indiferents i tres importants minories: una contrària a qualsevol revifalla nacional, i dues més favorables, amb posicions teòricament contraposades. La minoria contrària utilitza hàbilment les diferències entre les dues darreres per a neutralitzar qualsevol efecte de difusió de la consciència nacional entre la majoria, que és el gran repte pendent.

2. Ja ho crec, almenys entre les dues minories favorables a la revifalla nacional. L'objectiu ha de ser la vertebració del país, del País Valencià, és clar (o Regne de València, o Comunitat Valenciana, tant fa).

Oblidar-se d'altres històries que no sé si es podran plantejar al segle XXI, però que ara no són més que com una llosa per a l'entesa i la difusió de la sensibilització nacional dels valencians. Deixar clar que una cosa és pertànyer a una comunitat de llengua amb Catalunya i les Illes (com Alemanya i Àustria, com els britànics i els americans, com els castellans i els mexicans) i una altra haver d'acceptar un destí polític nacional comú.

3. Que fossen conscients que l'actual situació és la pitjor de totes, que el temps passa cruelment contra la pervivència del poble valencià.

Que la unitat és necessària entre

aquells que tenen en comú l'essencial —la voluntat de ser valencians— i només es diferencien quatre faltes d'ortografia i un color en la senyera. Que qui guanya ara per ara és la tercera minoria en discòrdia.

Eliseu Climent, editor i secretari d'Acció Cultural del País Valencià.

1. Sí, encara que considerem que hi ha un alt percentatge de valencians de la ciutat que, o bé resten al marge, o bé hi participen molt poc activament, a nivell de comentari. També hem de considerar que com a ciutat hem d'entendre, igualment, una part dels pobles de l'Horta, que en aquests i altres temes van de la mà de la capital i, inclús, de vegades, davant. Nacionalment, només identificaria dos grups, partidaris de dues nacions distintes. Distints subterfugis i polítiques de mitjans de comunicació molt ben dutes han complicat, però, el panorama. Després, és clar, les coses no són tan senzilles, i dins de cada grup hi ha històries internes, subcomissions, i tot això.

2. Si els tingués ben clars, els patentaria, però si que pense que, com a mínim, el conflicte no hauria de ser tan aguditzat entre sectors importants. I ací és important la funció que les institucions valencianes —el partit que les governa majoritàriament— hauria d'haver complert. O bé han estat del tot permissius amb un d'aquests grups o bé s'estan per una situació confusa que, en darrer terme, els beneficia.

3. Em sembla que els nacionalistes valencians ja hem cedit en quasi tot. Només cal abandonar el nacionalisme i enterrar l'idioma. I amén. Potser, hauríem de perdre, de tant en

tant, un cert sentit de superioritat davant un cert populisme dirigit destrament. És tot ben difícil. Hi ha qui ha cedit ben poca cosa. I no li ha anat malament. El diàleg, però, és possible, com a mínim per no anar a trompades entre tanta gent.

Maria Consuelo Reyna, Subdirectora de *Las Provincias*.

1. Quan arriba el moment de la veritat els valencians no estan dividits en qüestions importants. ¿Quin és el moment de la veritat? No puc precisar més, el moment de la veritat. En tot cas hi pot haver debats ideològics, polèmiques..., però no es pot parlar de bàndols, perquè quan hi ha bàndols hi ha guerra, i ací no hi ha cap guerra.

2. Crec que a aquests punts es va arribar amb l'Estatut d'autonomia. Des del meu punt de vista, la qüestió ja és resolta. Tan sols caldria, en tot cas, perfeccionar-la, i això ja és qüestió dels polítics, dels representants al parlament valencià i al parlament nacional escollits pels valencians. La resta són purs episodis.

3. Repetesc que parlar de bàndols és parlar de guerra, i crec que ací no hi ha cap guerra. Defensar una idea no és qüestió de bàndols, en la democràcia hi ha altres vies, i sempre és bo que tothom debata. Supose que, en qualsevol cas, la resolució d'aquestes qüestions està a les urnes, a les institucions, d'acord com ha votat la majoria.

Altres mitjans per a defensar unes idees, al marge de la participació política, són els clubs d'opinió, els mitjans de comunicació... i crec que totes les parts del debat tenen igualtat d'oportunitats, si més no d'acord amb la seua incidència política i social.